

Synspunkter på renæssancen

Renæssancens mange fremskridt har betaget mange. Det var dog først i 1860, da den schweiziske historiker Jacob Burckhardt udgav sit berømte værk "Renæssancens kultur i Italien", at tiden blev konstrueret som historisk periode og kaldt for renæssancen. For Jacob Burckhardt var der ingen tvivl om, at det moderne Europa fik sit gennembrud i Italien mellem 1300 og 1500. I denne periode blev mennesket ifølge Jacob Burckhardt sin individualitet bevidst og satte sig selv i centrum af verden uden hensyn til den kristelige moral og andre af samfundets normer. Burckhardt skabte med denne opfattelse en myte om det moderne Europas grundlæggelse i renæssancen – en myte som senere historikere har kritiseret.

Blandt historikere er der i dag enighed om, at renæssancen ikke var en revolutionær omvæltning af samfundet fra den ene dag til den anden. Renæssancen opfattes som en proces, der udviklede sig over et langt tidsrum.

Der er også enighed om, at mennesket ikke frasagde sig kristendommen, ligesom tidens moralske værdier og sociale normer spillede en stor rolle. Det forhindrede imidlertid ikke, at

renæssancen var fuld af store personligheder, opfindelser og opdagelser. Kritikken af renæssancen som periode kommer ofte fra middelalderhistorikere, der mener, at meget af det, som tilskrives renæssancen, blev opfundet i middelalderen. Mange middelalderhistorikere anerkender heller ikke, at renæssancen er en selvstændig epoke.

Derimod ser kunsthistorikere positivt på renæssancen. Kunsthistorikeren Lise Bek har i sin forskning studeret renæssancens menneske- og verdenssyn og konkluderet følgende: "Begrebet om det nye, novum, bliver af afgørende betydning både på det praktiske plan som incitament for opfindelser og opdagelser af enhver art og på det åndelige som det koncept, hvorpå tanken om udvikling og fremskridt nødvendigvis må bygge."

Traditionelt har historikere betragtet renæssancen som et europæisk fænomén. Professor Peter Burke fra Cambridge University betoner imidlertid, at det også uden for Europa var kulturer, der var inspireret af antikken. Det byzantinske rige (500-1453) byggede på romertidens værdier, og araberne lod sig inspirere af den antikke verden. Peter Burke taler således om flere renæssancer på forskellige tidspunkter.

>> KILDER

"FRA ANTikken TIL REFORMATIONEN"

1. ● Giovanni Pico Della Mirandola: Om menneskets værdighed, 1486

Pico Della Mirandola blev født i 1463 i Mirandola i Norditalien. Som 16-årig kom han til Ferrara for at studere filosofi. Det følgende uddrag er indledningen til den tale, som Pico Della Mirandola skulle have holdt, da han i 1486 i Rom offentliggjorde sine 900 filosofiske teser. Mange af tesoerne udfordrede pavemagten, som ønskede ham dømt for en inkvisitionsdomstol. Pico Della Mirandola flygtede til Frankrig, hvor han blev fanget. Firences leder Lorenzo de' Medici fik Pico Della Mirandola frigivet i 1493.

Højtærede fædre [lærde]! Jeg har læst i arabiske skrifter at saraceneren [araber] Abdala på et spørgsmål om hvad han anså for beundringsværdigt på denne verdens scene, skal have svaret at der ikke forekom ham noget mere beundringsværdigt end mennesket. I overensstemmelse med denne opfattelse er det kendte diktum af Hermes Trismegistos [antik lærde]: "Et stort under, Asklepios, er mennesket."

Efter at have tænkt nøjere over meningen med disse udtalelser kunne jeg ikke ganske tilfredsstilles af de mange argumenter som fremføres fra forskellig side vedrørende den menneskelige naturs fortrin: at mennesket er en formidler mellem de skabte væsener, en fortrolig ven med de højere, en hersker over de lavere væsener, en naturens fortolker i kraft af sine sansers skarphed, sin fornufts udforskning og sin indsigtens lys, et interval mellem den ubevægelige evighed og den flygtige tid og (som perserne siger) verdens bånd, ja dens bryllupssang, kun lidet ringere end englene, ifølge Davids vidnesbyrd. Det er rigtignok væsentlige grunde, men berører ikke det afgørende spørgsmål, nemlig hvorfor mennesket med rette kan gøre krav på vor højeste beundring. Hvorfor beundrer vi da ikke i endnu højere grad englene selv og himlens salige kor? (...)

Hør nu, kære fædre, hvorledes det forholder sig. Gør mig den tjeneste at lytte med villige øren og med den elskværdighed I plejer at vise.

Gud Fader, den højeste bygmester, havde allerede efter sin skjulte visdoms love opført dette verdens hus som vi nu ser, guddommens allersmukkeste tempel. Regionen over himlen havde han smykket med intelligensvæsener, de æteriske sfærer

[overjordisk] havde han oplevet med evige sjæle, de materielle og urene dele af den lavere verden havde han fyldt med en vrimmel af alle slags levende væsener. Men da han havde fuldført sit værk, ønskede skaberen at der måtte være nogen til at gennemtænke et så stort værks fornuft, elske dets skønhed og beundre dets storhed. (...) Derfor bestemmer den bedste af alle kunstnere til sidst at det væsen som han ikke kunne give noget specielt, skulle have del i alt hvad han havde tildelt hver enkelt af de øvrige skabninger. Derfor godtog han mennesket som et værk af ubestemt natur, satte det midt i verden og talte således: "Vi har hverken givet dig en bestemt plads, en speciel skikkelse eller en særlig funktion, Adam, for at du efter dit eget ønske og din egen beslutning kan opnå og besidde den plads, den skikkelse og den funktion du selv måtte ønske. De øvrige skabningers natur begrænses og defineres af love der er foreskrevet af os. Du holdes ikke tilbage af nogen uovervindelige skranker, men skal selv bestemme din natur i overensstemmelse med din egen frie vilje i hvis varetægt jeg har overgivet dig. Jeg har sat dig midt i verden for at du derfra lettere kan se hvad der findes i verden omkring dig. Vi har hverken skabt dig som et himmelsk eller et jordisk, hverken som et dødeligt eller et udødeligt væsen for at du som din egen skulptør og kunstner med frihed og ære kan skabe dig den form du sætter højest. Det skal stå i din magt at udarte til lavere former der er dyriske; det skal stå i din magt efter din egen viljes beslutning at hæve dig til højere former som er guddommelige.

Fra Giovanni Pico Della Mirandola: "Om menneskets værdighed", Museum Tusculanum 1996.

2. © Giovanni Rucellai: Den guddommelige nåde, 1464

Giovanni Rucellai (1409-1491) var købmand i Firenze og havde tjent en formue ved handel med tekstiler. Giovanni Rucellai fortsatte den tradition, der var blevet påbegyndt i 1300-tallet at velhavende købmænd skrev deres erindringer. Teksten i parenteserne, har forfatteren tilføjet nogle år senere.

Med dette vil jeg, Giovanni Rucellai, bedfælde minde om de mange og uendeligt store velgerninger, som Vorherre har udvist mig, og som jeg er forpligtet af, og jeg beder Ham udvise mig den nåde, at jeg for at må være i stand til at huske på at jeg er Ham tak skyldig.

Først og fremmest takker jeg Ham for mit liv og for at Han har skabt mig som et rationelt og udødeligt væsen, når Han kunne have skabt mig som et dødeligt dyr uden fornuft.

Dernæst må jeg takke Ham for at have ladet mig komme til verden på et sted, hvor den sande tro, det vil sige Kristendommen, hersker, og man kan endda sige midt i den kristne tro, tæt ved Rom, hvor Hans højhellighed paven har bopæl med sine ærede brødre kardinalerne, som repræsenterer Kristus og apostlene. Han kunne

dog have ladet mig føde som tyrk, murer eller barbar, og så ville jeg have været hjælpeløst fortabt.

Bagefter takker jeg Ham for at have ladet mig føde i den del af Italien som er kristenhedens mest ædle og værdige sted, og det er Toscana, som er kendt blandt de værdigste provinser i Italien (...) og også for at have ladet mig føde i Firenze, som er kendt for at være ikke blot den kristne verdens men hele verdens smukkeste by.

Endvidere må jeg takke Ham for at have ladet mig leve længe og i stor sundhed, hvad min krop angår, for selvom jeg er tres år gammel, tror jeg ikke at jeg hele mit liv har holdt mig borte fra sygdomme, og på grund af de sygdomme jeg har haft, og det forkommer mig at sundhed er den største nåde, man overhovedet kan modtage.

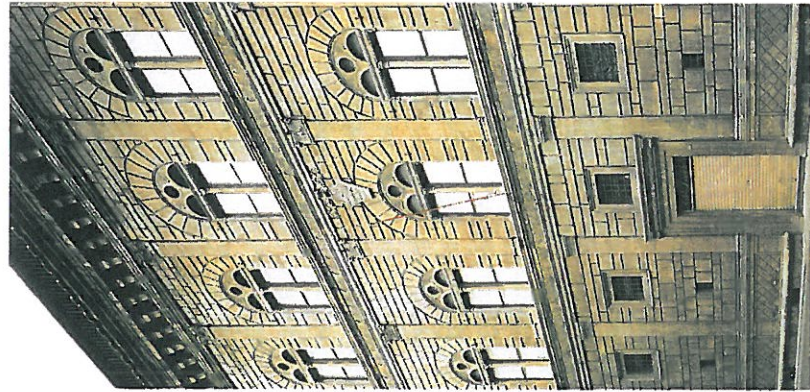
Og endnu mere takker jeg Ham for det store held, at Han har tilskikket mig i mine handelsforetagender, så de få midler, der var givet mig i arv, er vokset og mangedoblet, og dag befinder jeg mig i stor rigdom og med et godt rygte, stor anseelse og tillid. Og ikke blot har Herren tilskikket mig den nådegave at kunne tjene penge men også den nådegave at kunne bruge dem rigtigt, og det er ikke en mindre dyd. Og jeg tror, at det har bragt mig større ære at have givet pengene godt ud end at have tjent dem, og det har også givet mig større tilfredsstillelse i sindet. I særdeleshed de vægmalerier jeg har ladet lave i mit hus i Firenze, min ejendom i Quarachi, facaden på Santa Maria Novella – kirken og loggiaen der er anlagt i vingården bagved mit hus; hertil kommer kapellet med den hellige grav, som er en efterligning af Vorherre Jesu Kristi grav i Jerusalem og de tapeter af guldbrokat, jeg har ladet lave til San Pancrazio – kirken.

Endvidere må jeg takke Ham for at være født i en god slægt, det vil sige af adeligt blod og med gode slægtsforbindelser, og for at Han har tilskikket mig en dejlig familie med syv børn, to drenge og fem piger, der alle sammen har indgået gode ægteskaber.

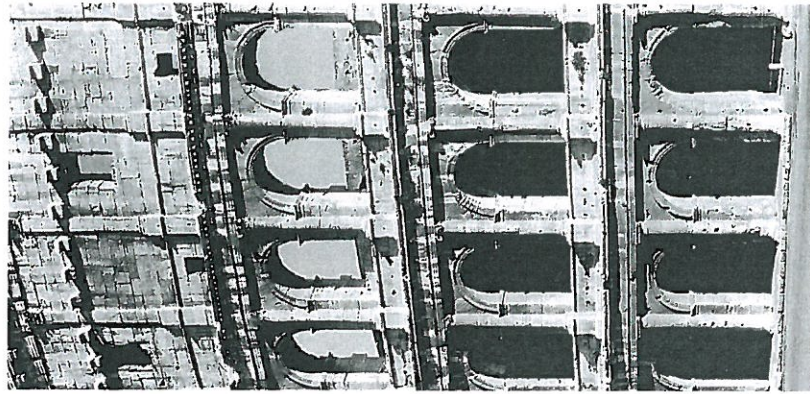
Jeg takker Ham desuden for at være blevet født i denne tidsalder der, af dem der har forstand på det, anses for at være den lykkeligste tidsalder, siden Firenze blev grundlagt, (...) og allermost for at være samtidig med den store og store borger Cosimo di Giovanni de' Medici, som har været og er af så stor rigdom og dyd og nåde og omdømme, såvel indenfor som udenfor byen, at der aldrig i Kristendommens tid har været en borger som han af så fornem stand og med så gode egenskaber. Og blandt de andre nådegaver, som Gud har givet mig, er den at jeg er kommet i familie med den nævnte Cosimo, fordi Nannina hans barnebarn og datter af Piero hans søn er kone til Bernardo min søn. [Ud af hvilket forhold det var førte juni 1468 fødtes et drengsbarn ved navn Chosimo].

Og endnu må jeg takke for mange velgerninger, gaver og nådegaver som Han har ydet og stadig yder mig, og det ville tage lang tid at fortælle om dem alle.

Igen takker jeg Ham for at Han har passet på mig og forsvaret mig mod mange onder og plager og ulykker som livet indeholder, og som jeg kunne have haft, men ikke har haft nogen af.

Arkitekten Leon Battista Alberti opførte Rucellai familiens palæds i 1446-51. Palædsets facade (tv) er rationelt opbygget, og de enkelte bygningselementer er inspireret af antikken. I sit valg af søjleordenen har arkitekten ladet sig inspirere af det romerske amfiteater Colosseum fra det 1. årh.

3. ● Brev fra Alessandra Strozzi til sønnen Filippo

Familien Strozzi boede i Firenze og var blevet rige på købmands- og bankforretninger. Alessandra Strozzi's mand, Matteo Strozzi, døde i landflygtighed. Alessandra forsørgede herefter familiens 5 børn. Sønnen Filippo påbegyndte i 1489 familiens bolig, det berømte Palazzo Strozzi. Filippo var i 1447 i Napoli, hvor han sammen med onklen Niccolò Strozzi udførte bankforretninger. Brevet giver et sjældent indblik i en rig families privatliv. Overskrifterne i kilden er tilføjet i denne udgave og findes ikke i den oprindelige tekst.

Til Filippo degli Strozzi, Napoli

Giftermål og kærlighed

I Guds navn. Den 24. August 1447. Kæreste søn. Jeg fik dit brev af 16. juli en af de sidste dage; her er svaret. Allererst skal du vide, at vi ved Guds nåde har fået vores Caterina forlovet med Parente di Pier Parentis søn. Han er af god familie, en fortærfelig ung mand, alene i verden, rig, 25 år og har en silkeforretning; familie har et par embeder [i byens styrelse], og for ikke ret længe siden havde faderen sæde i et kollegium. Jeg har da tænkt at give hende 1000 floriner i medgift, nemlig 500 floriner, som hun skal have i maj 1448 fra medgiftssparekassen [i medgiftssparekassen sparede forældrene op til pigernes medgift]; de andre 500 floriner må jeg give hende i penge og udstyr, når hun gifter sig, hvad jeg tror, vil ske til november; om Gud vil. De penge tager jeg dels af min formue, dels af jeres. Hvis jeg ikke havde truffet den beslutning, så ville der intet ægteskab være blevet i år. For den, der tager en kone, vil have kontanter, og jeg kunne ingen finde, der ville vente, til han kunne få medgiften i 1448 og til dels først i 1450. Hvis hun lever, vil sparekassen i 1450 så tilfalde mig, da jeg nu giver hende de 500 floriner i rede penge og udstyr. Denne udvej har vi fundet var den bedste, for hun er allerede 16, og jeg turde ikke vente længere med at få hende gift. Der var også en chance for at få hende ind i endnu bedre forhold og en endnu fornemmere familie, men kun med en 14-1500 floriner, hvad der ville have betydet min og jeres ruin. Og jeg ved tilmed ikke, om pigen ville være lykkelig. Der er for den, der ikke hører til de embedsberettigede familier, just ikke megen kage at mele, kun den ene genvordighed efter den anden! Alt overvejet har jeg altså besluttet at udstyre pigen godt og ikke bryde mig om andet. Hun skal sikkert nok få det lige så godt som enhver anden florentinsk familie; svigermoderen og svigerfaderen er overlykkelige for hende og tænker kun på at glæde hende. Og kan du tænke dig Marco, kæresten, siger hele tiden til hende: forlang lige hvad du vil! Og da hun forlovede sig, lod han klippe stof til hende til en karmoisinrød fløjsbrokadekjole og dertil en underkjole af samme stof: det smukkeste stykke tøj du kan finde i hele Firenze, færdig på hans værksted. Desuden får hun et hovedtøj af fjer og perler, der kommer til at stå i 80 floriner, og derunder en hovedpynt og to rækker flettede perler oven i købet til 60 floriner eller mere. Så når hun forlader hjemmet, har hun mere end 400

floriner på! Videre har han bestilt en rød fløjlsdragt med hvide ærmer og foret med mår, til bryllupsdagen. Og endelig en rosafarvet kjole broderet med perler; han ved slet ikke, hvad han skal stille op, for hun er køn, og han vil godt udstaffere hende endnu kønner. Der er faktisk ikke i hele Firenze en til af hans slags og så fortræffeligt anlagt i enhver henseende, efter den almindelige mening. Gud give hende et godt helbred i lange tider og skænke hende sin nåde. Det ønsker jeg.

Uddannelse

Hvad angår planen om at sende Matteo [Alessandra Strozzi's anden søn] til udlandet, så er jeg for øjeblikket ikke meget for den. For selv om han endnu er lille, så er han mig dog en god kammerat, og jeg kan kun dårligt undvære ham, i al fald når Caterina bliver gift; så ville jeg føle mig helt forladt uden ham. For øjeblikket er jeg ikke stemt for at sende ham bort. Og udvikler han sig godt, beholder jeg ham helt her. Han kan jo ikke blive beskattet, før han er 16, og i marts blev han først 11 år. Jeg har taget ham ud af regneskolen, og nu lærer han at skrive; så vil jeg have ham anbragt i banken til vinter. Bagefter kan vi altid se, hvad der lader sig ordne. Gud give ham den dygtighed, som han har gavn af.

Bystatens økonomi

Hvad angår kommunens [bystatens] anliggender, har jeg, må du vide, en gæld på 240 floriner og bliver generet af ikke mindre end 4 forskellige kontorer, som skal kræve penge ind til kommunen. De sidste 6 måneder har jeg ikke haft andet at gøre end at rende fra det ene kontor til det andet. Gud være lovet – endelig er jeg blevet enig med dem om at afbøge ca. 9 floriner om måneden alt i alt indtil slutningen af februar. Man venter her den nye skatteligning til oktober, og hvis det går ret og rimeligt til, og der ikke bliver lignet efter forgodtbeholdende på enker og umyndige, så skal jeg højst af med 2 floriner; så bliver jeg måske ikke nødt til at lave så stor gæld. Og da hertugen nu er død, tror man, at vi ikke kommer til at betale så meget – det skulle da være, at kongen af Aragonien giver os noget at gøre. Han har indtaget et kastel ved Monte Varchi, der hedder Cennina. Da han tog det, sagde man, det skulle allerede tages tilbage næste dag, men det kunne de ikke holde. Nu er det allerede 3 uger siden, og de kan holde længe endnu, for der boede før en bonde i det, af hvis korn og andre efterladenskaber de alene kan leve et helt år. Nu hedder det sig, at det vil koste over 40.000 floriner at erobre det tilbage. Gud hjælpe os i vor nød!

Forfængelighed

Caterina beder mig sige dig, om ikke nok du vil skaffe hende noget af den sæbe, og hvis der er en eller anden slags godt vand [parfume] eller et andet skønhedsmiddel, så beder hun dig snart sende hende det med et eller andet pålideligt bud; for der er mange snydetampe til.

Moderlige råd

Du skal ikke undre dig over, hvis jeg ikke skriver ret tit, for jeg har nok at ordne for Caterina; du skal nok blive holdt skadesløs, når Matteo først får lært at skrive; men regn ikke med mig. Men skriv du i hvert fald til mig med hvert bud, også selv om det ikke er andet, end det går dig og Niccolò [Filippos faders fætter] godt. Jeg ved ikke, hvordan du klarer det med dine forretninger, og om du hænger i med dem. Gud skal vide, at jeg blev ked af det, da jeg hørte, at du ikke kunne komme hertil, da du var i Livorno. For hvor er der meget, man kan sige mundtligt, som man ikke kan skrive. Om gud vil, genser jeg jer raske før min død. Frem for alt, min søn, opfør dig godt, så jeg kan have glæde af dig, siden du i fjor voldte mig så megen sorg med dine dumme streger. Tænk på din stand og glem ikke, hvad Niccolò har gjort for dig – du burde kysse den jord, hans sko betræder, for det. Jeg siger dig det i din egen interesse, for du er mere forpligtet over for ham end over for din far eller mor, når jeg tænker på, hvad han har gjort for dig, og hvad ingen anden ville have gjort for dig. Vis derfor, at du skønner på det, og vær ikke utaknemmelig for de velgerninger, som I – du og dine – har modtaget og stadig væk modtager. Jeg skal ikke fortælle mig længere i det, for du må vel nu forstå mig, nu da du ikke mere er noget barn, men i juli er blevet 19. Vær fremfor alt økonomisk, som det jo er nødvendigt, for det står værre til med os, end du aner. Jeg kan ikke komme på mere for i dag. Gud beskytte dig mod alt ondt. (...) Og når du bliver kasseret, så bær dig sådan ad, at det gør dig ære, hold dine hænder rene [undgå korruption og bestikkelse], for at jeg ikke skal lide endnu mere sorg, end jeg allerede har haft.

4. ● Niccolò Machiavelli "Fyrsten", 1513

Det følgende uddrag af "Fyrsten" (Forlaget HELIKON, 2006. Side 103-105. Oversættelse: Fritz Wolder) kapitel 18 omhandler det evigt gyldige spørgsmål "På hvilken måde fyrsterne skal holde deres løfte". Niccolò Machiavelli er stadig aktuel og læses af vor tids magthavere.

I bør følgende vide, at der er to måder at kæmpe på: den ene med lovene, den anden med styrken: den første er særegen for mennesket, den anden er det for dyrene; men fordi den første mange gange ikke er tilstrækkelig, er det nødvendigt at gribe til den anden. Derfor er det nødvendigt for en fyrste ret at kunne betjene sig af [metoderne hos] dyret og mennesket (...)

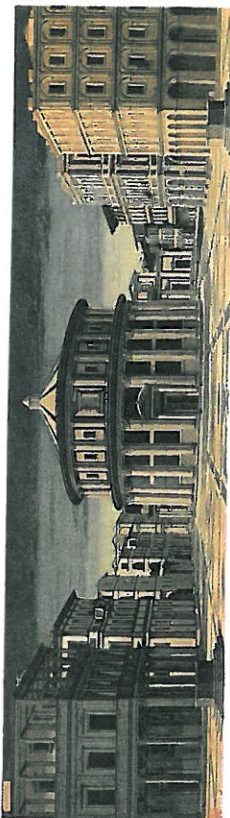
Da en fyrste altså er nødt til ret at kunne betjene sig af dyret, skal han blandt disse vælge ræven og løven; thi løven forsvarer sig ikke mod snarer, ræven forsvarer sig ikke mod ulve. Det er derfor nødvendigt at være ræv for at kende snarerne, og løve for at afskrække ulvene. De, der ganske enkelt holder sig til løven, forstår sig ikke på det [at være fyrste]. Hvorfor en klog hersker ikke kan, ej heller skal overholde sit

løfte, når en sådan overholdelse vender sig imod ham, og de grunde, der fik ham til at fremsætte det, er borte. Og hvis menneskene alle var gode, ville denne forskrift ikke være god; men fordi de er slette og ikke ville overholde deres over for dig, er du heller ikke nødt til at overholde dit over for dem. Ej heller savner en fyrste nogen side legitime grunde til at besmykke en manglende overholdelse. På dette kunne man give utallige moderne eksempler og vise, hvor mange fredsftaler, hvor man løfter der er blevet gjort ugyldige og indholdsløse af fyrsternes mangel på ordholdenhed: og den, som bedst har forstået at betjene sig af ræven, har klaret sig bedst. Men det er nødvendigt nøje at kunne besmykke denne natur og være en stor simulant og hykler: og menneskene er så enfoldige, og så meget retter de sig efter nærværende fornødenheder, at den, der bedrager, altid finder en, som vil lade sig bedrage. (...)

For en fyrste er det altså ikke nødvendigt i virkeligheden at have alle de ovennævnte egenskaber, men det er yderst nødvendigt at synes at have dem. Ja, jeg vil vove at sige dette, at når man altid har dem og iagttager dem, er de skadelige; og når man synes at have dem, er de nyttige; som at synes from, trofast, menneskelig, oprigtig, religiøs og være det; men med ånden således opbygget, at du, når det er nødvendigt ikke at være det, er i stand til og forstår at forvandle dig til det modsatte. Og man må forstå, at en fyrste, og især en ny fyrste, ikke kan iagttage alle disse ting, i kraft af hvilke menneskene anses for gode, fordi han for at bevare staten ofte er tvunget til at virke imod troen, imod næstekærligheden, imod menneskeligheden, imod religionen: Og derfor er det nødvendigt, at han har en ånd, der er parat til at vende sig i overensstemmelse med det, som lykkens vinde og tingenes omskiftelighed byder ham, og, som jeg har sagt ovenfor, ikke fjerne sig fra det gode, når han kan, men forstå at indlade sig med det onde, når han er nødt til det.

En fyrste må følgelig være meget omhyggelig med, at der aldrig fra hans mund undslipper ham noget, der ikke er fuldt af de ovennævnte fem egenskaber, og at han synes, når man ser og hører ham, at være ren barmhjertighed, ren tro, ren oprigtighed, ren menneskelighed og ren religion. Og der er ikke noget, som er mere nødvendigt at synes at besidde end denne sidste egenskab. Og menneskene i deres helhed dømmes mere med øjnene end med hænderne; thi at se er enhver beskåret, selv at mærke kun få. Enhver ser det, som du synes at være, få mærker selv det, som du er; og disse få vil ikke vove at sætte sig op imod meningen hos de mange, der har statens autoritet til at forsvare sig; og hvad angår alle menneskers handlinger, og især fyrsternes, hvor der ikke er en højere instans, hvortil man kan appellere, ser man på målet. Lad altså en fyrste sejre og fastholde staten: midlerne vil altid blive bedømt som ærefulde og blive rost af enhver; thi simple folk skal altid vindes med det, som synes, og med udfaldet af sagen; og i verden er ikke andet end det simple folk: og de få har ingen plads dér, så længe de mange har noget, hvorpå de kan støtte sig. (...)

5. ● Renæssancens idealby

Piero della Francescas perspektivistiske idealby fra 1465 viser renæssancearkitekturens bud på den perfekte arkitektur. Den cirkelformede kirke i midten viser den katolske kirkes position i samfundet. De repræsentative bygninger ved siden af kirken er borgerhuse, hvor den nye borgerklasse kunne leve deres privatliv og udføre deres forretninger. Piero della Francescas brug af centralperspektivet er med til at skabe en rationel og stram komposition for fremtidens idealby.

Kunstnerens idealby er en fantasikonstruktion, der ikke blev realiseret, men har givet arkitekter inspiration op til i dag.

6. ● Peters hyrdebrev

Pietro Peruginos fresko, Peters hyrdebrev (1481-82), er stramt og symmetrisk opbygget. Perugino har ladet sig inspirere af Piero della Francescas idealby. Peters hyrdebrev viser Kristus, der overrækker nøglemagten til Skt. Peter. Nøglemagten var symbolet på den katolske kirkes magt, idet denne kunne åbne vejen til det evige liv. Ved siden af de to hovedpersoner står de tolv apostle. Fresken blev bestilt af paven.

7. ● Skolen i Athen

Rafaels Skolen i Athen (1510-11) udtrykker renæssancens humanistiske menneskesyn. Billedet er centralperspektivisk konstrueret. Billedets klart opbyggede arkitektur står i modsætning til menneskefigurerne, der udståler menneskelighed og varme. I midten er Platon og Aristoteles placeret som de centrale personer i den antikke græske filosofi. Til venstre i forgrunden ses en række filosoffer og digtere, og til højre er der en gruppe naturvidenskabsmænd. Rafaels billede var en udsmykning til et af pavens arbejdsværelser.

Overblik

- I 1300-tallet begyndte en udvikling i den italienske elite, der grundlæggende ændrede det middelalderlige Europa. En mere moderne måde at leve livet på i alle dets aspekter tog form i de følgende århundreder. Den faldede sig først ud i de italienske byer, der var blevet rige på handel og bankvirksomhed.
- Artiklen blev den store inspirationskilde for indretningen af et mere fornuftspræget og humanistisk samfund. I midten af 1500-tallet anvendtes for første gang udtrykket renæssance som betegnelse for udviklingen i de sidste 250 år.
- Renæssancen var en tid præget af nytænkning og opfindelser: opdagelsen af centralperspektivet, et nyt verdensbillede, den moderne stat, opdagelsesrejser, en selvstændig kunstnerrolle og den moderne individualismes opståen et nogle af de områder, som fik stor betydning for eftertiden.
- Fra Italien bredte renæssancen sig i 1500-tallet til resten af Europa. Den individualisme og skaberkraft, som forbindes med renæssancen, kan i enkelte tilfælde findes i Danmark, men ellers lod kongemagten og adelen sig især inspirere af renæssancens arkitektur og kunst som led i deres egen isenesættelse.
- Der er ikke enighed om at betragte renæssancen som en særlig periode, og historikere diskuterer, om renæssancen ikke bare var en fortsættelse af middelalderen.